LOKAAL
Algemene Beschouwingen Programmabegroting 2024 en meerjarenbegroting 2025 - 2027

2 november 2023

Voorzitter, collega-raadsleden, leden van het college en andere belangstellenden,

Lokaal heeft tot tevredenheid kunnen constateren dat als beleidsuitgangspunt in de begroting is opgenomen om de ambities uit het bestuursprogramma en het woningbouwprogramma onverkort na te komen.
Dat we niet overal grip op kunnen hebben is duidelijk en de ontwikkelingen in de wereld hebben invloed op het reilen en zeilen binnen onze gemeente. Te denken valt aan de toestroom van vluchtelingen, wat consequenties heeft voor onze inzet aan manuren.
Minder tevreden zijn wij met het overheidsbeleid dat onze en andere gemeenten in het ongewisse laat over de toekomstig rijksbijdragen, waardoor wij genoodzaakt zijn om terughoudend te zijn met investeringen.

De ontwikkeling met betrekking tot de inflatie en de doorwerking daarvan op de loonkosten, ook die van de verbonden partijen, baart evenwel zorgen. Ook als gemeente hebben wij te maken met risico's zoals bijv. de gevolgen van de oorlog in Oekraïne, de sterke stijging van de energiekosten, de krapte op de arbeidsmarkt, de extra toestroom van vluchtelingen, enz. Deze ontwikkeling brengt met zich mee dat wij genoodzaakt zijn om de belastingen voor onze inwoners te verhogen.

U gaat er in de begroting van uit dat de OZB-tarieven het komende jaar gelijk aan de inflatiecorrectie verhoogd worden met 6,2 %. Lokaal kan zich hierin vinden.

Waar Bernheze in het recente verleden tot een gemiddelde gemeente behoorde als het ging om de gemiddelde woonlasten voor een inwoner, constateren wij nu met genoegen dat volgens het COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) over 2023 onze gemeente voor de eigenaar/bewoner plaats 73 (2022: 134) van de 352 gemeenten in neemt. Voor de huurders zijn de woonlasten zo laag dat wij op de 8ste (2022: 23ste) plaats staan. Dit is geen slechte positie en stemt ons tevreden.
Het geeft ook aan dat wij het als gemeente ondanks de onzekere toekomst en de belastingverhoging het zo slecht nog niet doen in vergelijking met andere gemeenten.
Het is goed wonen in Bernheze.

Leefbare kernen
Goed dat er in 2024 zo'n 300 woningen aan het huidige bestand kunnen worden toegevoegd waarvan 125 woningen sociale huur zijn en 100 woningen betaalbaar. Een opsteker voor veel inwoners van onze gemeente. Extra aandacht en inzet vragen wij voor de woningbouw in de kleinere kernen Loosbroek en Vorstenbosch.

Met genoegen lezen wij dat de renovatie van De Burcht ten behoeve van Mira Ceti in 2025 wordt opgepakt; hier wacht men met smart op.

Mobiliteit en verkeersveiligheid.
De Mobiliteitsvisie is begin 2024 gereed, maar het uitvoeringsplan van het eerdere mobiliteitsplan is nog niet uitgevoerd. Hoe zit het met de uitkomsten van de wegingsfactoren? Er komt een verkeersanalyse Heesch in 2024 en toch al vooruitlopend daarop al maatregelen, zoals de Graafsebaan, terwijl knelpunten die eerder zijn aangedragen niet worden opgepakt. (te noemen is zeker de veiligheid van fietsers vanaf Nieuwe Erven naar het centrum van Heesch).

Gezonde zorgzame gemeente
Goed om te lezen dat wij streven naar een inclusieve samenleving waar iedereen mee kan doen en ondersteuning kan krijgen. En toch bent u voornemens om de indexering van de subsidies voor de professionele organisaties niet door te voeren, waarmee indirect door deze organisaties keuzes gemaakt zullen moeten worden die ten koste gaan van de zwakkeren in de samenleving. Jammer ook om in dit hoofdstuk te lezen dat de compensatie voor legeskosten voor het aanvragen van een gehandicaptenparkeerplaats komt te vervallen en dat omdat het kennelijk veel ambtelijke inzet vergt. Juist de inwoners die buiten de boot dreigen te vallen dienen extra beschermd te worden.

Klimaatbestendig, diodivers en circulair
De verandering van het klimaat heeft onmiskenbaar gevolgen voor het door ons te voeren beleid. We willen de biodiversiteit in onze kernen versterken door de kernen te gaan vergroenen. Dit streven staat echter haaks op de regel om bij woningbouw primair te gaan voor inbreiding. Bovendien is er vaak geen mogelijkheid om te vergroenen in de oudere wijken omdat daar veelal een schreeuwend tekort is aan parkeerplaatsen.

Jaar in jaar uit wordt er geld gereserveerd voor de aanleg van EVZ's.
In 2023 is er eindelijk een EVZ (langs de Grote Wetering) voorbereid, maar wordt er niet veel meer begroot dan er daadwerkelijk kan worden uitgevoerd? De vraag rijst dan wat exact de EVZ-opgave is geweest in voorgaande jaren op zowel de natte als de droge EVZ's en wat daarvan werkelijk is gerealiseerd.
Doordat de Specifieke Uitkeringen van het Rijk (SPUK) (ruim ½ miljoen per jaar) voor energiebeleid t/m 2030 structureel zijn, kan er extra ingezet worden op het doorvoeren van maatregelen op dat gebied.

Duurzame landbouw en economie
Volgens de begroting willen we vitale en leefbare centra waar genoeg te doen is en er een gezonde concurrentieverhouding is bij bedrijven. Jaren geleden hebben wij als Lokaal erg gepleit voor een tweede supermarkt in Nistelrode.
In het bestuursprogramma is dit element eveneens opgenomen. Maanden geleden lazen wij in de krant over een mogelijk initiatief nabij de bowling in Nistelrode, maar sindsdien is het weer erg stil. Hoe zit het nu met de voortgang in deze en waarom komt dit plan niet verder?

Dienstverlening en sterke organisatie
De kwaliteit van de dienstverlening staat al jaren ter discussie als wij de signalen vanuit de samenleving serieus moeten nemen. Gelukkig wordt daar nu extra op wordt ingezet en ook de communicatie naar "buiten" krijgt extra aandacht. Veel gaat er goed, maar soms ook niet. Wat Lokaal betreft dient onze organisatie dienstbaar te zijn aan de

samenleving en onze inwoners. Vaak is een ander gedrag de oorzaak van de signalen die dan de toon zetten. Het is dan ook goed dat wij hierover met elkaar van gedachten wisselen.

Opvallend is de constatering in de begroting dat de apparaatskosten (loonkosten ambtenaren) in de periode van 2019 t/m 2024 stijgen van 493 euro per inwoner naar 714 euro per inwoner; een stijging van bijna 30% en de kosten van externe inhuur bijna 25% bedragen van de totale loonkosten. Wij hebben elke keer ingestemd met een gevraagde formatie-uitbreiding, maar verwachten nu ook resultaten.

De griffie heeft extra formatie gekregen om de besluitvorming van de raad nader toe te lichten en de volksvertegenwoordigende rol van de raad mede vorm te geven. Een tegengestelde ontwikkeling zien wij dan ook in de voorgestelde taakstelling aan de gemeenteraad om voor 2024 een bedrag van 20.000 euro te bezuinigen op de kosten van de gemeenteraad. En dat waar de organisatie flink uitbreidt. Een voorstel dat wij niet kunnen honoreren en waarvoor door Lokaal met ondersteuning van andere partijen een amendement zal worden ingediend.

Extra aandacht vraagt Lokaal voor de burgerparticipatie, het betrekken van onze inwoners in een vroegtijdig stadium bij belangrijke projecten. Hoe kunnen wij in het proces van besluitvorming door de raad onze inwoners serieus mee laten praten, denken, en ideeën aan laten dragen. Vaak genoeg horen wij de klacht dat ondanks de participatie de “gemeente” toch doet wat er voorgenomen was. Het is dan ook belangrijk dat de werkgroep Democratische Kwaliteit op dit gebied met aanbevelingen komt.

Financiën

Een meevaller is de uitkomst van de septembercirculaire waar bij het opstellen van de begroting nog geen rekening kon worden gehouden. Die brengt het overschot over 2024 op bijna een miljoen euro en laat de tekorten over de daaropvolgende jaren minder hoog zijn.

Gelet op de financiële positie van onze gemeente kunnen wij als fractie Lokaal instemmen met de begroting en de daarin opgenomen investeringsplannen. Wij zijn trots op onze gemeente en hopen met deze begroting nog meer te kunnen betekenen voor onze inwoners.

Tot slot voorzitter, wil ik u en uw collegeleden danken voor deze begroting. Onze dank gaat zeker ook uit naar de ambtelijke organisatie voor de wijze waarop die de begroting heeft opgesteld.

Mede namens mijn fractiegenoten dank ik u allen voor uw aandacht.

Fractie Lokaal
Jan Bouwman
Sander Schaareman
Rob Houweling
Gerjo van Kessel
Frans van de Ven